

BEATI BERNARDI EPISTOLAE.
INCIPIVNT
EPISTOLAE DIVI BERNAR
DI ABBATIS.

Epistola prima ad Robertum nepotem suum: qui

**Epitola prima ad Robertum Nepote
de ordine Cisterciensi transscritta ad**

ATIS ET RIVS QVAM

SEpistola prima ad Robertum nepotem suum: qui
de ordine Cisterciensi transierat ad Cluniacum,
ATIS ET PLVS QVAM
fatis sufficiens dilectissime fili Roberte si
forte dei pietas & tuam per se, & nean
per te animam dignaretur iniurie tibi
si feliciter inspirando salutare compa
tione: mihiq[ue] de tua salute letitiam.
Sed quoniam uigil adhuc frustatum me
cerno ab expectatione mica: iam non ualeo regere dolorē
meum, auxiliante reprimere, diffusitate tristitiam. Vnde
& contra iuris ordinem cogor recuocari leuis eum, qui me
laetit: spes requiri cōemptore: inuitar magis pagis, inu
tatori sati facere: et rogare deniq[ue], a quo rogar debueram.
B Dolor quippe nimis non deliberat: non uerundam:
non consulit ratione: non metuit dignitatem: dammum: legi
nō obtemperat: studiū nō acquecit: modum ignorat &
ordinem: id omnino & solito modo fatigatē animo, quo uel
careat q[uod] se dolet habere, uel habeat q[uod] se dolet care
re. At inquis, nec tesi quēpiā, nec spreui: sed spti: potius
ego, ac multipharis tibi, tuiq[ue] fuga malefactoū meum. Cui
inuitam feci si inuitas fugi. An nō expedit cedere perse
cutori quam reficeret fugere ferire: quam referire? Recte
Assento. Nō ut contenterem copiā h[ab]eas: sed ut confectione
distrinem. Fugere persecutionē non est culpa fugientis,
sed persequētis. Non cōtradico. Omitto quod factum est
non requiro cur nel quomodo factū est: culpas non afflu
tionem retroacta cauſam: recordor inuitas. Solēt enim
hec magis istigare quam mitigare discordias. Solū quod
mibi magis est cordi, loquor. Me miseri q[uod] te careo, q[uod] te
nō uideo, q[uod] sine tuis: p[ro] quo mori, m[anu]li uiuere est: sine
quo uiuere, mori. Nō igitur querio cur abseris: sed q[uod] iam
non redieris: queror. Non causa discessions, sed moras
cauſor regresions. Vent tantū, & pax erit. Reuertere, &
sat factū est. Redi in qua redi: & letus cantabo. Mortuus
fuerat & reuixit: perierat, & inuentus est. C Fuerit certe
mea culpa quod defecisti: delicato quippe adolescentiū
austerus extiterat: & tenerum durus nimis inhumane tra
stau. Hinc enim & praeſens & quōdā aduersum me: quan
tum memini! inuincire solebas: hinc & nunc (sic ut au
diu) etia absentia derogare non cessas. Non r[ati]o impetrat.
Poffim forta exculpare & dicere: quia sic laſciavi p[re]terficia
motus corcedi crantac ruditibus amnis debabantur aipe
ra illa discipline distractioris initia: scriptura attestante
que ait. Percurte filium tuum uirga: & liberabis animam
cuius à morte. Et rufum. Quos enim diligit d[omi]n[u]s corripit:
flagellat autem omnem filium quem recipit. Et illud. Vt
h[ab]ita fuerit uerbera amicit: quām oscula amicit. Sed fuerit
cur dirixit mea culpa quod defecisti: ne d[omi]n[u]s de reper
petratione contēditur, emendatio retardat. At uero hinc
uel proculdubio incipit esse & tue, si nō parcas penitē
tia, indulgas cōfitei: quia potui quidēm aliquādū in ali
quibus fuisse erga te inſolens: sed certe non malenolus.
Quod si & in futuro h[ab]is ipsam idſcretionē mean ſup[er]
ſcapa habes: uerberis meam non cōſe queſuram: quia nec
te puto fore qui ſuſti. Mutatis mutari tui inuenies: & quem
ante meruebas magis tibi: comitē ampleſtere ſecurus. Itaq[ue]
mea culpa recerferis (ut tu putas, & ego non excuso)
ſue tua (v[er]o multi putant, & si ego nō accuso) ſue mīa ſo
mul & tua, quod ego magis p[ro]p[ter]o ex hoc iā ſi redire renue
ris: folius profecto inexcusabilis crīs. A Vis ab omni cul
pa liber erit Reuertere. Situa agnoscō, Ignoscō. Ignosc
& tu mihi: ubi in mea agnoscō. Aliquinā, aut tibi nimis i
dulges, qui tuum culpā & agnoscis & diſſimulas: aut mīhi
nimis immissicoris es, cui neſatis facienti ignoscendum

putas. Iam si redire recusas; aliam quere occasionē unde
falso blandiaris conscītē tuae: quia non erit ultra quod
formidare debeas de rigore diſtriſſionis meae. Neq̄ enim
formidari cui q̄ futuras sim præſenti formidolofus; cui
ad huc abſentia ī toto ſum corpore proſtratus; totis aſtris
et uſcib⁹. Humilitate exhibeo; charitate promitto,
& tu times: Intrepidiſ ueni que tu vocat humilitas; per
trahit charitas. Securis accedet; talibus preuentus obſidiſ
bus. Fugitiſ ſequiſ reuertere ad manuſt. Renocet mea
lenitas; cuius ſeruitas effugient. Vida fili qua te cupiam
ducere ſpiritu ſeruitis iterū in timore; ſed ſpiritu ad
optionis filiorū. In quo clamare cō tu noſ confundaris; abba
pater; cauſam uitioſi tantuſ doloris mei non inuiſ apud te,
ſed blandimentiſ; praecib⁹; non terrorib⁹ agens. Alius
forſitan aliter tenet. Et uere quis aliud non magis diſcu-
teret reatum; & incutere metu: non opponetur uotum; &
proponeretur iudicium: non argueret in obediētia; non indi-
gnaret apostafis; q̄ de tuniciſ ad pellicias; q̄ de clericiſ ad
deliciaſ; q̄ deniq̄ ad diuitias de paupertate trāſliteret. Sed
ego noui animuſ tuu; qui faciliſ uoſiſ amore fecti; quām
timore compelli. Deniq̄ quid neceſſe eſt bis pungere nō
recalcitraretem; valde timidum magis exterrere: per ſe ſatis
erubescenſe confundere amplius; cui ſua ratio magiſter
cū propria conſentientia uia ḡa; & ingeniue reuercindia lex
diſciplinae eſt C Quodſi cū mihi uidetur; que modo
puer ueruendus; ſimplex; timoratus; ausus fuerit contra
uoluntatem fratru; maſtrū imperium; regularē decretū;
ſuum defereſ; uotum; & locūm iurectu etiam q̄; David
fanetiſt ſubreptum ſit; q̄ sapientie Salomonis illuſti; q̄
Sanfon fortiſt adiuuū obuafatu. Qui; prophoſtaſt dolo capiū
expulit de patria felicitatiſ; quid mihi ſi teneo ſubripuit
adolescenſtū in loco horroſi & uafeſ ſolitudinis. Huc
accedit quod nec ſicut illos Babyloniciſ ſenes; ſpecies de
cepit eu; nec ſicut Giezi pecunie amor: nec hec horis am-
bitio; ſicut Iulianuſ apofataſt; fed ſefellit illi ſanctitas ſediu-
xit religio; perdidit aucoſitas ſeniorum. Quemſi quicmo
dō Primo quideſ misiſt eft magnuſ quidam prior ab ipſo
principi e priorū: foris quideſ apparenſ in uelutinēt ouini:
intrifecus autē lupus rapax. Deceptiſt; cuſto diuibus; aſt
mantibus quippe ouem eſſe: ueru admiſſus eſt foliſ ad
foliu ſupratim. Nec refugit ouelutu lupuſ quem &
ipsa putabat ouem. Quid plura attrahit; allicit; bladit; uer-
& noui euangelij predicatoriſ commenſat; crupulani; parci-
moniam damnat; uoluntariam paupertatem; miſericordiam di-
cit; letiuſa; uigilias; ſilētum; manuumq; labore; uocat
infamiam. Econtra ocoſitatem; contemplationem in nunci-
pat; edificat; loquacitatē; curioſitate; cunctam deniq̄ in
temperantia nominat diſcretionē. Quido; iniqui; delecta-
tur deus cruciatib⁹ noſtris. Vbi picipit ſcriptura quippe
ſe interficeret. Qualis uero religio eſt fodere terri; ſiuā
excide; ſtercoa comportare. Numquid non ſentientia ue-
ritatis eſt. Miſericordiam uolo; & non faciſſum. Et No Matt
lo mortem pectoratoſ; qđ magis ut conuerterit & uiuat. Ezecc.
Et Beati miſericordes; qđi piſi miſericordiā coſequetur. Matt
Vt quid uero deus cibos creauit; fiſo liceat māducere. Matt
Vt quid nobis corpora dedit; ſi prohibeat ſuſtentare. De Eccl.
nisi; q̄ ſibi nequacū bonus. Quis unquā ſuā ſapiēs; carne ſuam odio habuſte. Talibus tandem allegationib⁹
male credulus puer circumuenit ſeductor. ſed ut forem
ſe quatuor. Cluſiū duciſt; rōdeſt; radiciſt; lauſt; exiſt; Psal.
ruſticanis; ueruſtis; ſordidis; iduſt; preſcioſis nouis ac miti-
dis & ita in conuictum ſuſcipitur. Sed cum quali putas ho-
nore: Cum quo triumpho: Cum qua ſuerecītā: De
 fertiſt ei ſuper oēſ coctaneos ſtos; & tāquā uiforū rediſis Eſaie.
a pugna; ſic laudat peccator in deſideriis anime ſue. Su-
ſollitūr i altū ſtu noſ medicoriſ collocatur; ita ut multis
ſeniorib⁹ prelatuſ ſit adolescentes; fauet; blandiſt; cōḡa-
tulat eti uinaria fraternitas; exultant oēſ tāquā uifores
capta preda qđi diuinitatē ſpolia. O Ieſu bone; quām multa
facta ſunt; p unū animalia pditione. Cuſius ad hac quātū
liber robuſtū pectus nō emolleſceret; Cuſius intertor quā

BEATI BERNARDI EPISTOLAE.

citer appetitum. B Sed quod faciet, inquis, qui aliud non poterit. Bene. Scio quod delictus es; & quod his affluit, non datur orationem possis; sed si potes facere ut possis: Quare quis quod. Surge, pugnare, tolle oculum, exerce uitres, moue brachia, cōploras explicata manus, exercitare in aliquo; & statim senties solita te appetere que famem tollant, non fauces denudant. Redde quod sappores rebus exercitum; quos tulisti inertiam, multa et rapiunt oculos, post labore sumes cum desiderio. Job. 6. Siquidem oculum parit fastidium, exercitum famam. Fames autem mihi dulcia reddit; quod fastidium facit insipida. Olus, faba, pulces, et cibarium cum aqua, qui scilicet quidem fastidio sunt; sed exerceatum magna uidetur delicia. La ratione tunc disficiunt exhorres nimis tuas; tamquam ppter hymen frigus, quam ppter exercitum ardore. Sed nunquam legisti. Qui timet primum, uenit super eum nimis. Vigilias times & ieiunia, manuūcū labora. Sed hinc leuius sunt medianti flamas perpetuas. Recordatio deinde temebatur exteriorum facit non horre solitudinem. Si futuram cogitas de verbis octo si discussione non uale displicebit silentium. Flet eternum & stridor illi dentum an cordis oculos redit; pares tibi reddet matrem & culicem. Denique si totum de nocte quod regula precipit bene ad psalmos uigilaueris, nimis durus erit lectus in quo, quiete non dormias. Si tamen in die Etsi. 13. quatuor profectus es manuū laboraueris, durus erit cibus quem libenter non comedas. C Surge miles Christi, surge, excedere per puluere, reuertere ad primum unde fugisti: fortius post fugam platiuers, gloriostis triumphantius. Habet quidem Christus multos milites qui fortissime coepit, nescirent, uiuunt; paucos autem qui de fuga conuerteruntur. Ipsa est quae hominum mater & angelorum domini soluū qui in terris, sed etiam qui in celo sunt pacificauit. Ipsa est quae deum hoc placans, hominem recococepit. Ipsa est mihi Fulco: quod fratres filios cui quibus olim dulces capiebas cibos, habitate facit unius moris in domo. Haec talis tanquam honorabilis mater atque queritur offensum, expulsa est a se. Læsa tamen non puiscat; sed sprete reuocatur ostendens tibi in te de se ueracter scriptum esse. Charitas patiens est benigna est. Licet læsa, licet offendisti corueris fueris ad illam, obuiabit tibi quia mater honoris. Cōtemptus oblitus sui ruet in amplexum tuum; gaudens que perdiderat esse inuenit; qui mortuus fuerat uisus. Sed in quo iouis locis in quo contempsit. Audi. In eo proculdubio, quod te simu suo lacte nutritum materno suscepit, atque ipsa ablatas; quod experta latet dulcedine in quo possis crescere in latere, tamen leuiter, tam celestiter exuferit. D Opere infensate. O puer magis sensu quam extate; quod te facinorauit a bene incepto itineri tam cito discedere. Auncium inquis. Sic adam quondam uxorem, uxor seruentem aggerem; ita dissipant sepius, etiam frumenta per posticu. Tu tuis enim ergo faceret carnalis nutrictus qui carnis quam nutritur, quam carnaliter amabat, solutum perdebat. Et si alii fuit res illa odor uite ad uitam; sed non illi. Quare quia animalis homo non percipit, qui sunt spiritus dei. Stultitia enim illi uidebit. Nisi si ipsi sum Christi habaret, non tam de carne doleret, quam gauderet de spiritu. Sed quia terra non est sursum sunt sapientibus turbas & tristis tales secundum uocabat. Quid audierit? Vnde misericordia quam spes occidit. Sed quod debet non stare quod abscepit meo consilio, abscepit mea licet, tamen fecerit. Quid fuis, quod iustitia, quod ratione que ex utero nutritum suscepisti, alius fruatur adulterus. Nam caput aspersus canis. Heu uite mea reliqui excepit cum meo re; quia me deseruit baculus senectus mea. Heu miseri. Si hac noste experitur a me aia mea; que parauit, cunctis erit. Propterea uita mea plena eructatio ex hoc in illud uotum mecum, abundantes in ceteris suis; boues mea crasche cui remanebunt: Prædia, Prata, domus, argentea uasa, & aurea cui congregata sunt. Diversos quoque ac cunctos ecclesias mea honores acquiruerunt miseri reliquos eis non habebat habere. sibi in Fulcone tenet. Quid igitur faciat. Proper illi unum tot & tanta perdere. Non quicquid sine illo posse derelinquit; nisi me iudicio. Quoniam potius est ita retinet, & illi reuocabo si potero. Sed quod factum est audiret est. Quod factum est, non potest fieri; quod auditum est, celari est non poterit. Fulco canonum est regularis; si recurrevit ad seculum, notabilis erit & fama; sed tollerabilis est hoc audire de illo, quam uiuere sine illo. Cedat ergo nunc honestas utilitatis; pudor non existimat. Malo non parere uero ciuitate pueri; quam miserabilis subiacere tristitia. Acquisitio. sicut ita consilio carnis, rationis oblitus & legis, tamen paratus ad seculum, notabilis erit & fama; sed tollerabilis est hoc audire de illo, quam uiuere sine illo. Cedat ergo nunc honestas utilitatis; pudor non existimat. Malo non parere uero ciuitate pueri; quam miserabilis subiacere tristitia. Acquisitio. Subiicit peruerus cōuersum; sicut leuana rapto catulo rapies & rugiens, sicut non ueritus; fauitorum irruptione habitaculum quo tunc uolum suum Christus abscondet a contradictione lingua, pofmodum admixturum confortio amicorum, decantem neptorem suum, canonicum; quem bene perdidet, male recuperat. Sicut ille Fulconis beato Augustinus; sic Orthbertum iste sancto Benedicto subiicit. O quam ordinari! ipse cui scito sancte officere; quam tu puer Psal. 17. foetus puertet. O quam pulchri! sicut seculare puer religiosus ad se trahet, & sic uincere uterque; quam religiosum seculare ad se retrahet, in q[uo] nascitur est uterque. O se in felicitate; o aunculum crudelitatemq[ue] tam decepit; statim mortuus; ne poterit iam prius interficere; que ut peccatorum

BEATI BERNARDI EPISTOLAE.

189

Aut quod qui te uicit, ab illo superatus est. Nisi quid te fortior ille; Nunquid prudenter? Certe qui ante utrumque non uerant. Guirrico Fulconem presebant. At postquam uictus est ad bellum exitus indicauit hominum erasile iudicium. Ibi prospicuit fugit qui presorebat; ibi fortiter uicit qui in fortior credebat. C Sed quid de aunciali dicam malitia quia non licet retro aspicere; ei qui semel manu ad aratum misit. Aunculus tuus quid uicat tuus; qui iam perdidit suam. Verba oris eius: iniquitas & dolus. Nolintelligere filii ut malam agas; nolintendere in uanitates & infanias falsas. Ecce i uia qua ambulas, abscedit laqueos; terredit hec tua. Moliti sunt sermones eius super oleum; & ipsi sunt iusta. Psa. 9. cula. Vide filii mihi rapias a labore iniquis & a lingua dolorosa. Cogit carnes tuas diuinum timor; ne te decipiatur carnales amor. Bladis; sed sub lingua eius labor & dolor. Ia chrynatum; secundum fidem. Insidiatur ut rapiat pauperem; rape ibidem. re pauperem dum atrahit eum. Causa in qua filii mei ne acquiescent. Xps dicit mei sunt rego filios redemi. Sed ego inquit autem eum; eos nutrit. Tu quid auctus illis illos nutrit. Speme bladimur; ceterem promisciones. Premitit manus; fed ego macta. Offerit plura; fed ego plurima. Dimit ergo pro terris celestis; pro temporalibus atempsit. Aliquo in opere te solvere uota tua; que diffinxerit la. Psal. 65. bia tua. Iuste exigitur ad soluendum; qui non cogit ad uonendum. Nam & si cum pulsare non repulit; tamē ut in traes non copuli. Non licet ergo dimittere; quod sponte promisit. Non est fas requiri; quod per dimisit. Eni uirgines usque premoneat; ut quis salubriter consulit. Tu, in qua ad auncium, regulari ne reducas ad seculum; quia si rediuit, seducit, qui apostolat facit. Tu regularis, secularem ne sequaris; quia si filii sequeris, me perficieris; cui de teipso iniuria facit. Tu si feduxeris anima pro qua mortuus sum; crucis mea te constitutus inimicum. Qui enim non colligit mecum, dispergit. Quatam quis qui collectos dispersit; Tu uero si ei cōscientis, a me diffidentis; quia qui non est mecum contra me est. Quantomagis qui mecum fuit, si me deserit; contra me est. Tu si circumuersis parvulus qui ad me uenit; seductor a sacrificiis iudicaberis. Tu ueris si quod adificaueras sterum destruxis; prævaricatorum te consumis. Ambos uos necesse est meo iudicio presentem; ambos assisteret meo tribunali. Alter de propria prævaricatione, alter de alterius seducti one iudicabitur. Et unde alter in iniquitate sua morietur; inde mortis sanguis de manu alterius recuerit. Hoc & his similis utruque teste cōscientia; utriusque inuictus, sed terribiliter in fronte pulsabas; his sacris monitis amborti mentes p[ro]terre pol[li] fabas. Quis ad hanc non timeret, timet de respicere; nisi qui mors apud nos durus & obturans aures suas, uocem ne nefici incantantis sapienter, aut non audiret, aut se audiens dissimularet. A Sed usquequo iam sati vel nimis longi protracti epistolæ; dum inquit loquimur rem scilicet dignam. Cur tantis circuitibus de ueritate ambimus; dum pudenda reuelare timemus? Dicam tamen, dicam pudore, & quod multis cognitio; occultare & si uolo non ualeo. Sed quare cum pudore. Vt quid me scribere pudet; quod illos non puduit facere. Si pudet audire quod impudenter regunt; non pudet emendare quod libenter non accidunt. Prohdolor. Neutrullum reuocare potuit, aut illi seductione timor & ratio; aut humi a prævaricatione pudor & profectio. Quid plura? Verba precipitationis concinnat lingua dolosa. Conceptus dolorem, & perfusit iniquitatem. Subiicit peruerus cōuersum; sicut leuana rapto catulo rapies & rugiens, sicut non ueritus; fauitorum irruptione habitaculum quo tunc uolum suum Christus abscondet a contradictione lingua, pofmodum admixturum confortio amicorum, decantem neptorem suum, canonicum; quem bene perdidet, male recuperat. Sicut ille Fulconis beato Augustinus; sic Orthbertum iste sancto Benedicto subiicit. O quam ordinari! ipse cui scito sancte officere; quam tu puer Psal. 17. foetus puertet. O quam pulchri! sicut seculare puer religiosus ad se trahet, & sic uincere uterque; quam religiosum seculare ad se retrahet, in q[uo] nascitur est uterque. O se in felicitate; o aunculum crudelitatemq[ue] tam decepit; statim mortuus; ne poterit iam prius interficere; que ut peccatorum

Aut quomodo

BEATI BERNARDI EPISTOLAE.

Ecccl. 14. suorū haberet hēc ē xpsis p̄fōrāt p̄fōrāt. Sed q̄ sibi ne
quā est, cui bon⁹ Maluit l̄ iūs facultib⁹ habere succes
sorē; quā pro iniquitatib⁹ intercessorē. Sed qd ad me
decaū magistris nřis, qui principiū mereruntur in eccl
eis: Clavis Scientia tenet: & primas cathedras in cōuenti
bus possident. Viderint ipsi qualiter subditos fiducit, su
gitiūs reuocet, reuocatis si ita voluerit, iterū effugēt,
dispersos colligat, collectos disp̄rgat. C Quid ad mer
Fatorū aliquātū in illos proper te mi Fulco modum nřis
parutatis excessi: dū tuū de illis cupio pallare uerū cūdā,
tēperare culpam. Omittit ergo filios, ne non t̄ reprehēfōi
quām reprehēfōi iuste indigēnt, nec tā de sua correccō
ne cogit, quām mis̄i de p̄sumptione calumniāt. Non
ecclēsī principiū: sed puerū scholarē obiugare sulcepit, q̄
nesciat indigēnari, non norit trasc̄i nisi forte & tu senū nō
malitia paruulū, id ipsum mis̄i calūpniāt, & dicas: Imo
quid mis̄i & ipsi? Quid ad illūm de p̄do meor⁹ Nunquid
ego sum monach⁹? Et ad hoc fatorū qd̄ respondēt no h̄a
beomis q̄ confusis sum, tū de tua quātū in t̄ credidit
nita manuētudine, tū de t̄ charitatiē quātū in principio
eplē & exculpatē me monisti. Cuius zelo tū, tu erroris m̄l
fertus, tū tuū mis̄eris cōp̄p̄sus sum: quatenus sup̄a mor
dū & m̄ore meū de te non meo me trūcomiseris. Grauis
lapsus tu⁹ ac miserabilis casus prouocat me ut hoc p̄re
sumptem. Quē em̄ coetaneorū tuorū mi uidist argue
re: Cui uel breuissimis aliquid literas dixiſſeris? Non tū q̄
oēs exteros sc̄tos putauerim, aut nihil in eis reprehēfōi
dignū inuenierim. D Cur ergo, inq̄s, singulariter me re
phendis, cū & in aliis iudeis qd̄ fūtūs foritan reprehē
re possis? Ad qd̄ ego? Propter singularitatem erroris tu⁹,
propter immanitatem peccati tu⁹. Nā eti pleriq̄ aliū patē
nuisti, eti in ordīnari & idisciplinati sunt: nondū tū ordī
nā aut discip̄linā p̄fēcti sunt. Sunt qd̄ p̄tōres: sed nō cōtēti sm⁹
uētūtūs quibus operāriamur non quibus lasciuūtūs,
non quibus superbiūtūs, non quibus multercūtūs uel si
miliari uel placere studeamus. Sed hoc faciūt, inq̄s, cū
quibus habito: si non facio quod ceteri, de singularitate
notabor. Propter te inq̄uā exī de medio corū: ne aut in
urbē notabiliūtūs, aut exemplo p̄eras altorū. D
Quid agis in urbe delicate miles? Cōmitōtūs tul quos
fugitūs defeuſit; pugnat & uincit, pulsat & intrat;
celum rapit & regnat. Et tu sedens super ambulatorē
tuū induitus purpura & byſlo: circuſt plātes, uicos per
ambulas. Hęc sunt pacis ornātūs: nō bellū minūtūs.
An dīcis pax & nō est pax? Purpura non propulsat libidī
nē, non superbiā, non auaritīa repellit: & si qua fūt alia
ignōcī facula non extinguit. Deniq̄ qd̄ magis me
tūs: feb̄rē non prohibet, mortem nō arcat. Vbi sunt arma
bellū: ubi fecūtūs fidet: ubi galica salutis: ubi partētūs lorū
car. Quid trepidas? Plures fūt nobis: nō quām cū illis. Su
me armā: resūne uires dum adhuc prælūm durat. Assūt
angeli spectatores & protectores: adēt ipse cōtūdūtor &
sueptōr: q̄ doceat manus tuas ad p̄lūm. & digitos tuos
ad bellū. Procedamus in adiutoriū fratrū, nō si fortē
fīcē nobis pugnēt, fīcē nobis uincat, fīcē nobis in grēdiātū:
nō uīsīmē cum clausa fuerit ianua, sero pulsabitūs, de fin
tūs nobis responderunt. Amē dico uobis: nescio uos. Fac Mat. 23,
q̄so te prius sc̄ir̄: fac te p̄t̄: uiderit tū nesciari ad glo
riā, sc̄iaris aut̄ ad ponam. Si te xp̄s agnoscit̄ bñbō, reco
gnoscit̄ in celo: & sic promīt manifestūtūtūb⁹ se p̄fōrāt:
si tū & tu penitendo resp̄fīcēdo tale te exhibuetis ut cū
fiducia dicere possis: fīcē cognōcī, fīcē & cognōtūs sum. I Co. 13,
His interim ammonitionib⁹ uerēcūtūs dū adoleſcētūs aim
pulsatū esse sufficiat. Iā enī nřis eti p̄cūs pro eo dñū
na pulsanda est p̄etas. Que si ad istūs nřarū inuenitionū
clusūtūs uel parum molūtūs inueniētūs: confido de ipsa
q̄ cōtūs nos de ipso letificabīt.
Ad quodam canonicos regulares. Episto. III.
Xhortatio illa in līteris uestris tam salubrīs, tam
compendiosa: magna quidē scientia, mira cha
ritatis uestrē fiducia, mirantibus nobis & cō
gratulatibus prefert. Sed quod de laudib⁹ no
stris pro nostra deuotione, que tamē non probavīt, tam
excellētū premisisti: eti ad humiliatūs quoq̄ formam
requiriſt̄: cū ex uobis est: nō mediocriter instruere nos po
tuit: conscientias tamē nostras multo inuenit facentes,
quantum in nobis est, uehementer exterruit. Quis enim

DE BEATI BERNARDI EPISTOLAE

nostrū suā attendens cōfūcātione: tāta de se & tā indebtata sine magno uel metu uel pīculo possit audire. De his iusmodi q̄ppe alieno seu etiā pīculo se fūdīcio cōmītere: securiū non est. Qui cōmītūdū nos, dñs est. C x̄terū faciat fratribus de quorū salute uestra nūmīrū claritatē solici- tam esse cogouimus: ut securos uos reddamus, noueris- tis multorum illustrū uitorū, & maxime charissimū uirū Vulfhelimi cathalanēs ep̄i hortatū & consilīo ad nos de- clinat̄, sc̄i a nob̄is suscipi multis precibus ac supplici- tōnibus impetrat̄; ea uideat̄ intentiōne, ut ob tenore aetoris ult̄, ab institutionib⁹ beatū Augustini ad obser- ferat̄as sanct̄as Bene liest̄ deit̄ adiutorio sī transeat, ut tñ ab eī magisterio qui unus est oīb⁹ magister in celo & in terra, nō discedat; illāc̄ pīmā fidem quam apud nos, mo- quā primū in baptīsmō promiserit, non irritā faciat̄; sed falūā integrā custodiat̄. Talib⁹ itaq; taliter suscepit, abit̄ ut synceritātē ueltrā aut in suscipiendo lēsam, aut in retinendo ledendā esse credamus; dum tamē illos si forte- infra annū pībōt̄is qui regulariter constitutis est, co- pta descerere, & ad nos redire uelle contigerit: frūtūs nō detinacūs. Alioquin sanitissimi fratres uestra nō refert ut spīm libertatis qui in eis est, anathematēe inconsolito fru- strā impedire uitam in nisi forter̄ (qđ d̄e auertat̄) que ue- stra, non que Iesu christi sum querere studeatis.

Ad Arnoldum abbatem Morimundi. Epist. III.

D Omino abbati Arnolodo fratre Bernardus de Claraualle spīm cōfūcātione & cōscītū. Primo iuste uolo donū cōfūcātione necdū quā tu nūc̄ ad nos uenit̄ de flātria, que paulō ante per nos transierat, remeas; & ob hoc nō literas accepis̄ se quās etiā iūfūt̄i pīsentari; & adhuc esse tantē te pīsum pīpōntūt̄ ignarum. Fecīs interīm cui tā tristis rumo res uel ad tēs pīcāt̄ ignorare. Deinde qđ de tē desperādo noī reuocatione interīcīs, qđ quās in concūpīse apud te fixum est, frūtū tibi literas dirigidere dissūadere cona- reris: hoc tibi obediē forteſta quidem pī ratiōne ne non debūt̄ reuera te autē pī dolore fatōr̄ non potūt̄; cū etiā Pro certo sc̄re ubi te opportūne inueniēsem̄; ipse potī uenī- sem quām has misīssim̄, effectū forteſta pīcūmū qđ nullis illis possum. Rēdes forstāt̄ mēāmōi tāquā cassām fiduciā; ut pōt̄e proprie pertinaciā cōscītūs; ad quā utiq; flext̄dā, nullam uim, nullam pīcēm, nullam spēras pī- valere induſtrāt̄. At tēr̄ ergo de illis̄ potentia nō diffi- dens quis dixit. Oia sunt possiblēs credēt̄; fidēt̄ ter uer- pīans & mihi illā finā. Oia possum in eo qđ me confortat̄; quātūdā magna parte lapidē cordis tūlū obſtīnāt̄ & ipse non ignōrem̄; utrā nīc̄ tñ sine frūtuose sicut frūtū tuo lateri adhēserat̄. Quātūdā q̄ mē aduersum te fru- strā necsto an frūtuose facerem̄ tibi in facēt̄ nō solū nē- bis, sed & nūlū & oculis. Tuīs deinde pīuolūt̄ uestigīs; tēcērem pedes; amplectēr̄ genua: totūcīs a collo pēdes illud mihi dūcīssimū caput decūlārāt̄; qđ sub uno me- cū pīposito, suau fugō xpi tā plurī annīs attrītū cīst̄. Fle- rē quoq; quātūdā ualec̄; rogār̄ & oblectār̄ pī dīm̄ Iesūm̄ quatenus parceres; pīmo qđtēdē eis cruci, qua utīḡte- rem̄ deūl̄t̄; quos tu quātūdā in te cīt̄ permissis; colligēt̄ quos tu dī- spēris; Perimūs inīq; & dīffēr̄s; suis quoq; tecī dī- cīs; fīe quos huic defēr̄s; qbus utrōcīs etiā clūerūm̄, non di- spar tūlū utrīspīc̄ inēmīt̄ pīculū. Deinde etiā parceres & no- bīs amīcis tuis; qđb⁹ līcēt̄ immērit̄, nō nīfīt̄ & lachry- mas relīquāt̄. Oī si hoc mihi līcīt̄, fīeēt̄ forstā aſſe- ūt̄, quē rōne non possum: pectusq; illud ferēt̄ qđ nē xpi timor in hac redūctāt̄ edere acqēcīt̄; fraterna for- tē pīctās emollīt̄. Sed heu, & hanic nob̄is copiam subtra- xīst̄. B O magna nostri ordinis colīma. Patiēt̄, quātūdā audi amīci uel absentē, rēte penīt̄is defīcēt̄is impatī- tem: tuō medullīt̄ & laborīt̄ & periculō compatiēt̄ tem. Oī in quā magna nostri ordinis columnā: non metus te- ruente, magnām̄ mox pīculūt̄ ruinā securitāt̄. At ego iniquēs, nō rōo; sc̄o qđ fac̄o; bonā conscientiā habeo, Esto. Credimus tibi de te. Sed nunquid de nob̄is, quātūdā

& grāta tuo ex defīcēt̄is gementēs suffīcēt̄is scandāla & grauora pātētes expectāt̄is pīcular̄. An & tu quoq; nō ignoras ista, sed diffīlitas; Quō rōne ergo multorum facēde ruinā, te rēre nō pīfūm̄is; qđ in hoc uideat̄ pī po- sit̄ erasit̄ non qđ rib̄i est utili, sed magis qđ dīlīs; nec q̄ tua, sed q̄ Iesu xp̄i sunt, q̄t̄re debeas. Quō inqua securis abis; qui gregi tibi commīt̄is, omnēs de se securitatē in perpetuum auferas. Quis occurret lupis incūntūt̄is; qđ consolabit̄ in tribulationib⁹; quis prouidebit̄ in tentationib⁹; quis denīc̄ leoni refūt̄is & querēt̄ qui querēt̄ quem deuoret̄. Patebit̄ sine dubio motībus malignan- tium, qui deuorant plebēi Christi sicut eīcā panis. C Hec quād facīt̄ facīt̄ nouelle plantatiōnēs xpi quis pī manū Psal. 52. tūs constīt̄e furāt̄is in locis & locis horrois, & uaste solitudinis. Quis circumfōdet̄, quis impingūabit̄ fīmo, quis sc̄e pīcircumdat̄, quis succrēt̄is solīcīt̄ erit̄ refīndere fūculos. Aut fīante pīfectō tentationē uē- to, tenerīs adhuc, heu facile eradicabūt̄ aut īter fru- recta certē fīmū exortīt̄, cum nō crīt̄ qđ purget̄, suffōca- te nullū afferent̄ frūtū. Que cum ita sint, iudīca tu quale hoc tuō bonū erit; aut si uel eīc̄ poterit bonum cum fātīs malis. Quātūdā bet dīgnos factūrū te frūtūs ponēt̄e cōfīdās; nōmē huīfē cōmōdī spīnis necēt̄ erit̄ suffōcāt̄. Nōmē denīc̄ si rectē offēs, & non rectē dīvidis, peccāt̄. Quid enim? Reftē forte diuidere estē dīces, foli animā- Gen. 4. tūs cōfūlēre; & filios tuos quos orphānos relīquīs, cō filio patērō deftērēre. Oī miserōs & miserables; & cō mi- serabilōres, quō uīto sc̄ōpīcīt̄ orbā patrē. D Quāt̄ quām dubitāre te quoq; opōrtēt̄ an uel tibi rectē cona- fūlas; in eo uideat̄ qđ absq; consiliō frātrūm̄ & cōabbātū tuorū; absq; patrīs & magistrī tui līcīt̄ia; tūlū nō uā- pīfūm̄is. Illud etiā multos permaxime mouet; qđ pēcōros imbecīlēs & delicatos iūtēt̄is tecūm̄ ducāt̄. Alioquin si bonī & robusti sunt; dēcolat̄e domūs fūtēt̄ necessārii. Si deliciāt̄ (ut dīx̄) & imbecīlēs; dūrāt̄e ac labōrōsē pīgē- nationē nō crīt̄ idonei. Sed & regēndis animabūs corūm̄ nequaquā te ultra creditūm̄ uelle pīfēt̄is; quisq; cuī cō- gōuimus eīc̄ pīfēt̄is, pāstorāle abfīcēre facīnā dītā- xat tuorū; & foli deīcēps iūtēt̄is tibi. Valde cūm̄ in cōgrūt̄ esēt̄; ut alīb̄ pīfēt̄is nō uocat̄s refūmerēs, qđ alīb̄ prohibuit̄ inconfūtēt̄ relīquīs. Sed fam̄ ne oīa sc̄ēt̄i multa superflūo īgerāt̄; in fine & in fīde tibi pollēcōr̄; si opōrtūnatēt̄ loquēt̄i tecūm̄ misī dēderis; dātūrū me opērā, quāt̄e ipīdūm̄ quod mōrdāt̄ & pētēlō se aggrefūt̄s es̄t̄; & ob hoc seūt̄e pēragas. Vale,

Ad Adam monachū, qđ pīdictō abbatē Mōri-

mūdi adhēst̄, in qua dissūdāt̄ ne pēgēt̄e

cū illo. Epistola. V.

V a mīhi satis compēt̄t̄ humilitātē & instātātē periculī necēt̄is, prāb̄t̄ mīhi fidūciam con- uenientē te actūs, & aī guādī libēt̄i. Oī insē- fate quis te fācīt̄nauit̄ tamē cīto recēdere ab illo saluberrīmo confīlō, in quo dūdū tibi pāfīr̄ & mīhi deo- rolo te fēt̄e comūnt̄is. Cogita mīspīs uias tuas, & cō- uerte pedes tuos in testimoniā domīni. Non recordaris Psal. 118. primo in maiorī monaſterī tūx conūctōnēs mītā dē- cīt̄; secūndo apud Fūfīacūm̄, noſt̄re te qualicūm̄ pī- uideat̄t̄ commīt̄naſt̄; tertīo in Morimundi statūtēt̄ tuām̄ firmāt̄; quarto mēcum rūfūs mītō cōfīlō, sug- gest̄e tibi ab abbate Arnoldo pēgēt̄iōni, tūo uagatiō- ingenē abremūcīst̄; ipsiū quoq; tecī tibi cōfīlōt̄, si nō ip̄e līcīt̄ poset̄ abfīcēre, illīcīt̄ iūdīcīt̄. Quid cūme Līcī- tēt̄ dīces illūm̄ recēdere, qui & sībī commīt̄is lachry- mābile cālūm̄ relīquīt̄; nōmēt̄ commīt̄is līcīt̄ expēcta- uīt̄. Sed quorūm̄ iūtēt̄s fēdīt̄ hāc que sīc̄ retrāfēre no- lūt̄is. Vt te manifētēt̄ leuitātē argūam̄, ut cīt̄; & nō cīt̄ te apūde te eūfēt̄er ostēndāt̄; sīc̄ errorēt̄ rūm̄ iāmē tāndē agnōscēs & erubēt̄s, uel serō dīcas ab apostolō nō oī. Iō. 4. spīritū crederē; dīcas a salōmē, multos quādē amīcos, Eēcl. 6. unū autēm habēt̄ cōfīlātūrūm̄ de mīlē; dīcas pīcūrūs rīsīlē exemplō, nō solum mōllībūs nō uēſt̄is, sed uēſt̄ in Matt. 1.

BEATI BERNARDI EPISTOLÆ.

modū uento agitate: & tūdīns cīcūferī oī uento doſtīſ.
Matt. 7, nax: dīſcas ex cuāgleto, dōlū tuam ſupra petram fundare:
Mat. 19, dīſcas & cū dīſciplīn, ſerpiſtī ſo obliuſiſtī prudētiam
cum ſimplicitatē columbo: & tā ex hī ſquā ex alī ſtīlē atq;
alī ſcripturārum testimoniis hāc colligas ſumman: quā
tū tībī uidēſtī uſp̄modo mille formis ille leduſtor clu-
ſit: qui cuī ſuī te bonū ſuitum non ualuit preſpedere, fuit
diſperuerantie. Hoc nifmit um ſue poſſe ſufficere mal-
itia iudicans: ſi hanc poſſet auferre tibi, quam ſolam uitru-
tum nouerat coronati. Obſcro te per uifera miſericordia
xpi, ut nullatenus abcas, aut uel nō pri⁹ quād ad nos
loco quidem opporſto uenias loqui: ſi quod forte fati-
maliſ, q; tam nobis ex uefra diſceſti aut uenife feminiſ,
aut uēctura metuimūs, queat remedium inueniri. Vale.

Ad Brunonem Colonensem
Epistola sexta

Dominus Brunius Colonensis uiro illustri & dilecto suo: frater Bernardus abbas dict^o de Clara
vallis salutem. ¶ Eris qd pōt p̄t̄oris oratio, ex quo
dudi Remis nisi inuicere utrig^o gratia cœpimus
notitia nō puto nos nre penit^u suffic parauit oblitum.
Et ob hoc nō timide tanquā ad extraneū, sed fidetissime
scribo ad uos nre iug^o uolo: ut ad notū & familiā rē nra. Ar-
noldus abbas Morimundensis grāte totius nostri or-
dinis scandalum, suum nuper monasteriū satis inordina-
te deseruit. Quippe quī nec coabatū suorum tam scru-
puloſo faſo exp̄tauit cōſilium: nec ipſius cui p̄cipiā
debetab^u fubſectione, abbatis. Cisterciensis licentia, uel
affemū. Sed cum sicut homo sub potestate, habes & ipſo
se sub se milites, potestatis impatiens superioris, alienū qui
dem iugū a propria curie superbus abiec̄tū autē ſu-
perior in subiectis retinuit. Si quidē de magna multitu-
dine monachorū quos circuinēt mare & arida finanter
cōgregat, non xp̄o fed ſibi, paucis dimidio hib̄c ſimpli-
ciorib^o ac remifiniorib^o relatiſ desolati, meliores quoq^z
& pfectiores ſuū ſocios erroris aſſumpit. Inter quos tres
quorum nos maxime ablatione turbant, auiſus etiam
feducere, & ſecū ducere ſtatut. Eurardū uidelicet fratrem
noſtri. & Adam quem bene noſtri nobilem illum puerū
Gorādi, quem & p̄tēm non ſine ſcādalo tulerat de Colo-
nia. Quos tñ, ſi operā ducere uolueritis, uerba cōſidim^o pof-
ſe reuocari industria. Nā de ipſius Arnoldi reuocatione,
qua tā in pluribus eius inſixtib^z animi obſtrutionem
probauimus, in caſtum labore uos nolumus. Audiuimus
autē Eurardū & Adā & nommulus cūſidē cōſorti alios fra-
tres, in uenitius adiuc partib^o demorari. Quod uerū eſt:
oporet uos eos per uos interim ſi dignamini conuenire:
fletere precibus rōne cōuincere: & collib^u manu corū ſim-
pliçitatem prudentia inſtrucere ſerpentina ne putent obe-
dientiam in obedientia adhuc rete: ne licite ſequi ſe poſe cō-
fidant uagant illicite: ne leducant deferere profēſum or-
dinē ppter in ordinatu hominē: cū ſum quoq^z angulum
de celo ſi alitū eiis euangelū auferit, dubitare nō oporet
j. Co. 12.

audibilis apertius. Filius non portabit iniquitatem patris: & pater non portabit iniquitatem filii. Ex his ergo liquido **Ezecl. 18.**

¶ parer no portar iniquitate nisi. Ex his ergo liquido
apparet mala imperatibus non esse parendū; præsternit dū
præcū obtemperans imperie, in quo homini uideret ob-

¶ Tim. 6 re in incerto diuitiarum: donec omnibus abrenunciantē, probatum sibi Christus uendicet discipulum. Valete. prauis obtemperans imperti, in quo homini uideris obe diens, deo planè qui oē quod perperā agitū interdixit,

inobedientē te exhibes. Valde aut puerum est profiteri te obedire in quo nosceris superiorē propter inferiorē.

Imaneres in charitate quā in te olim aut nos
te obedire in quo noicris superiorē proprie mītore.
dīuīna ppter humānā soluere obedītam. Quid enim
Omnis dīuīna ppter humānā soluere obedītam.

Quod iubet hō, prohibet deus; & ego audiā hoīem, sur-
dus deo; Nō sic apli. Clamat q̄ppe dicētes. Meli⁹ est obe-

A. u. 5. na centes; quia tunc sicut teancata punitio. Nec enim charitas charitatē offendet, aut cōtē
mptus est deo. Nam scilicet non per nos negare
deum, sed propter nos. Quare & nos inquit, transcedimus in mā-

fecos increpās. Quare & uos inquit, transgredimini mā
datum dei propter traditionē uestrām: Et per eslam, Sis Mat. 15.
Efectus?

ne causa autem, ait, colunt me, mādata & doctrinas hominum tenetes. Et sic ad prothoplasium. Pro cor obcdi -

te: non siseret, non quiesceret, non dissimularet, gemens,
& xstas, & intra p̄ū pectus tuū pculdubio submurmum
num tenes. Et item ad prothoplatum. Pro eo q̄ obedi-
st̄ uoc̄ iuxoris tue plusquam mēc̄: maledicta terra in ope **Gen. 39.**

re tuo. Igitur facere malum quolibet etiam iubet: constat
non esse obedientiam sed potius inobedientiam. San

benigna est. Pace diligit; cogaudet unitati. Sola ppice est
no esse obedientiam, sed potius imobedientiam. Sanctum hoc
aduertendum, ¶

BEATI BERNARDI EPISTOLAE.

aduenturū, q̄dām sunt pura bona; quē dā pura mala; & in his nullā debet hoīibus obediēt; qm̄ nec illa omittēda sunt etiam cū prohīben; nec ista nel cū subentur committenda. Por̄o inter hæc sunt media q̄dām, q̄ modo, loco, tpe, uel psona, & mala possunt esse, & bona: & in his lex posita est obediētia; tanquā in ligno sc̄fetē bona & mali, q̄d erat in medio paradisi. In his pfectō non s̄ est noſtrū ſenſum hīc pſcribere magiſtrov̄. In his cīno p̄la torum nec ſuſio nō ex probiſto contēndā. Videcam⁹ ne forte tale fuerit q̄d arguim⁹ in uobis; & ob hoc forſtan arguim⁹ debuerit. Qd̄ euđetis elucebit, si pmiss⁹ diuiniſionis exēpla ſuſecero. Fides, spes, charitas, & cete-
ra hiſt̄ modi, pura fuit bona; que quā male non poſſunt uel tuberis uel teneri, bñ nō p̄t uel prohiberi uel nō tenere. Pura mala fuit, furtū, ſacrilegiū, adulterium, & cetera talia; q̄ utiq̄ue uel bene p̄cipi uel p̄cipi p̄t; nec male p̄ hib̄i uel nō ſerit. Aduersus hīm nō eſt lex. Nullus q̄p̄ pe phib̄ito ualer obuare p̄cepti; nulli ſuſio pñdū-
car prohibiti. Sunt deinde media, q̄ quidē p̄ ſe nec bo-
na eſe noſcum nec mala poſſunt in iudicērē & bene
pariter & male uel prohiberi uel tuberis ſed male nullate-
nus in hiſ ſi ſubditio obediēt. Et hiſ ſunt ut exēpli gr̄a po-
nam, cūmūre, uigilare, legere, & q̄q̄ talia. Scēdū uero
quā media q̄dām, in puroſi pueris bonorū ſeu malorū
tranſuent rationē. Nā coniugium cū & ſicer ſiſet, & non
ſierit ſactū ſi ſolū nō līcet. Qd̄ ergo ante nuptias mediū
eſe liſquebat: in ſi cotugā ſi p̄bi uel uim obtinet. Ite p̄-
pri poſſidere, ſc̄lē ſi quidē hominī mediū eſt, qm̄ & nō
poſſidere līcet; monacho uero quā poſſidere nō līcet, pu-
rum malum eſt. Videlicet iam frater, uel ſtrū factū cū po-
tissimum mēbro diuſiſtō ſōniāt̄. Si puris aptandū
bonis, probabile eſt. Si puris malis deputandū, uifupera-
bile eſt. Si uero collocandū inter media uia quidē excu-
ſari ſorſan p̄t propter obediētiam: mora uero penitus
nō p̄t, q̄ nō ſit per obediētiam. Nam mortuo ſan abba-
ti ſi quid ante iuſſit qd̄ nō debuit; nequaq̄a eſe paren-
dū, ſuperior patefecit diuſitatio. Et ſi res per ſe ſat ſi
eluceſcat: n̄ ppter quodſā qui q̄rit occaſiōne ubi ratio
nō ſuppeditat, clariſā faciā breuerit; & ſi claram, ut oſi di-
bicitati ūmbra diſpareat; qd̄ nec puri ſi nec mediū boni,
ſed plenū puri ſuerit malū ſi obedire, ſic uel ſtrū monaſte-
riū relīquiat. Et quidē facio de mortuo, qui ſun & ſolū
ſan ſuſiēt habet deū, & uere ſuſi ſuo dñs aſt far aut ca-
dente forē dignas & merito dignas dicat deus. Tu-
lerū hoīes a me iudicāt. Tamē ad correſiōne uifutū:
nō quidē qd̄ ḡſit, ſed qd̄ ſuſit, diſcūto: utriū uideſit ſilla ſuſio uim habere debuerit; quatenus in ſcandalū mul-
torū ciſuerit obleq̄uenđ. Et pmitiēt qd̄ ſi qui ſimpli-
citer, nihil ſuſipat̄ mal, male līcet profiſcentē ſecu-
ti ſunt, putat̄ eū cīpi Līngonēſis, & abbatis Cisterciēſis
(nā utriq̄ debitor erat) līcetia profiſci (qd̄ utiq̄ ſupli-
los de ſilo comiſtati ſic crediſſit incredibile nō eſt) n̄ ſa-
hac illos nō tāgit reprechētio, dummo ūbi ſōpererit ſine
mora regrediantur, ligatu aduerſius illos ſin, imo p̄ illis
fermo et nobis, qui ſcientes & prudētes miſerunt manus
in ignē q̄cōc̄ p̄ſumptionis, ſecuti ſunt p̄ſumptorem: nō
3 audieſt aplin phib̄ito, denūciāt̄, utſe ab oī ſiatre
ambulat̄ in ordeſtate ſubtrahēt̄. cōtēnēt̄ & ipſis dñi
uocē dicentis. Qui non colligit meū, diſpergit. Vos fra-
tres, uos inquit aperte & p̄ſecūtari notat illū apud hie
remia, qd̄ cū dolore qd̄ remiſſiſor, opprobiſor. Hec eſt,
inq̄t, q̄ ſi non audiuſit uocē dei ſui. Dci ſi proprie uox
eſt, hoīem ſuſi p̄prio designans ex officio, & tamq̄
digito demonſtratis; ut ſimplice at cluſio impio deterret
coſetatu. Qui nō eſt, inq̄t, in meū: diſpergit. Ac ſi dicat.
In hoc te mēcū nō eſt iſtelligat ſi ſequiſt̄ diſperfore.
Deo ergo clamāt̄. Qui nō colligit meū, diſpergit: ſequiſt̄
uos oportuit, diſperfor. Deo inq̄u ſuſi inuitate ad col-
legiū: hominī potius ad diſpergendū abſequiſt̄ debeba-
tis. Magiſtros cōtemnebat, ſubditos exponebat, ſocios
cōturbabat: & uos uidet̄ ſuſi, currebat̄ cū eo. Silere
de mortuo ſtatueram: ſed cōpulsus ſum fateor aliquid, ſum
lum p̄ter redi: dū non potuit improbari obediētio, ſi non
reproba monſtre ſuſio. Por̄o ſuſio hoīis & actio cū
diſtēta nō fuerit: impoſſible uifū eſt umam ſin altera,
uel ap̄ p̄bari uel respui. Līquet tamē huic ſemodi ſuſio
nō ſuſfe obtemperādū: deo q̄ppe imperante cōtaria, itē.
Maiorū inſtitutis, minorū nō eſt preponēda: aut cō
muniſbus priuata non preſudicare imperia quidē diſculpāt̄
Nā eſt regula ſancti Benedicti hoī habemus. Poſtem quidē
dem abbatem Cisterciēſem ad medium deducere; q̄tq̄
ſuperior ſilo quāntū pater filio, quāntū magiſter diſcipu-
lo, quāntū deniq̄ abbas abbas cōmīſi ſibi monacho, merito ſe
a uobis, ppter ipm querit ſuſfe contēptū. Poſtem & cīpm
cū ſuſi nihilominus q̄ nō ſuit expēctato ſenſus, n̄ ex
cuſabilis eſt & contēptū: cū ad ipm & de ipm dñs dicat.
Qui uos ſpernit, me ſpernit. Sed qm̄ hiſ poſſet ambobus
opponi & anteponi romani pōtificis tanquā grauorū au-
toritas, cuius quippe uos ſunt p̄minūtū ſuſfe licentiā,
que & ipm ſiſtā ſuſio ſi uido loco eſt diſcūtēdat alii
potius proſerut, cuius cīno ſas non ſit auſoritātis con-
tradicere. Cērte ſummus ille pontifex qui per ſanguinem
proprium folus & ſemel introitū in faūcta ēternā reden-
tione inuenta terrifica uoce denunciāt in euangelio: ne
quiſ ſum unū de pūſili ſili audeat ſcandalizare. Vobis au-
tem unū donetur ſcandalū, ſi nō ultra proceſſit malum.
Faciliſ ſequatur uenia culpā, cq̄ ſuſio grauorū dāmni nō ori-
tū. Nūc uero ſuſio dubium nō eſt pluribus ſcandaliza-
tis: quis apte nō uideat quām inhumane humanam iu-
ſionem diuīnū pretuleritſ. Quod quidē audere, q̄ nō
ſi amē dicere audet bonum eſt, aut bonum ſieri poſſe
quātēl ſi ſit dignitatis homine p̄cipienter. Quod autē
nec bonum eſt, nec bene ſieri poſteſ: purum proculdubio
malū ſuſit. Vnde conſequenter aduerſit̄ q̄ ſter uel ſtrū in
multorum uſurpatū ſcandalum, ac per hoc & contra dei
mandatum, nō purum bonum aut medium, ſed purū om-
niū ſuerit malum: qm̄ quidē & purum bonum ſemper
bonum eſt, & medium bene ſieri poſteſ. Quomō ergo uel
abbatis ſuſio nel pape permifſio ſiſtā ſacrefice ualuit, qd̄
purum ſicut irrefutabili ſerprobatum eſt) malū ſuſit: ſuſ
superius nihilominus allegatum ſit ea que huic ſemodi
ſuſit, id eſt pura mala, ut nequām ſuſe ſuberi, ſic ſer-
tie poſte ſerit. Vides quām in ſimile habeat in hac parte
p̄portio. Nam ſi compars personas ſilic pharisa ſupbi,
hīc paupertes christi ſcandalizantur. Si cauſa ſiſtā ſuſit,
ipi ueritas in cauſa eſt dignoſtio. Rurſus quod & ſuſe
riū propositum, eſt, uos non ſolum diuīnū humana, ſed
& comuniſbus priuata preſutile imperia hoī ſolū ad pro-
batōnem ſufficiat, quod uel ſtrū illi & nouitati in ſolite, &
infoli ſiſtā prefuſionis: non tātū noſtri ordinis ſuſit,
ſuſit, ſed etiam ſin monaſteriorum & confuſiōt, & in ſuſit
tū reclamare uideat. Quod & uos quoq̄ non immerti-
to timentes, nec ſatis de propria cauſa conſidentes: temor
ſi arremortentes cōſcientias, apofolica conati cītis de
linſe ſuſit. O frīuolum ſat̄ ſemidiū: quod non eſt
altū niſi more prothoplaſtrō ſrauerat cōſcientis
teſte p̄ter zōmat̄: uideſit ad uelamentū non ad meo
dicamentū. Apofolican, iniquū ſuſitam queſiſtis,
mā & ſemperatū. Vtinam non ſuſitam queſiſtis,
ſed cōſiſtū, id eſt nō ut ſuſit: ſed an ſuſit. Vnde tamē
querobat̄ ſuſitam: Vt ſuſit quod non ſuſit. Face
re traſculebat̄ quod non ſuſit. Sed quod nō ſuſit
malū era. Malū iſtū erat intēto: que in malū ten-
debat. Niſi forte ſale hoī ſuſfe dicatur, quod abſeſ ſuſit
tū quidē non ſuſit: ſuſit autem ſi ſum licetia ſuſit.
Verum id ſum ſuſperū inuicibilis excluſum eſt ratione.